

Ehitusseaduse ja planeerimisseaduse kodifitseerimise eelnõust

Olete palunud eri ametkondadel ning ühendustel esitada arvamused ehitusseaduse, planeerimisseaduse ja nende rakendamise seaduse eelnõule. Linnalabori huvi on edendada elanike ja neid ühendavate organisatsioonide osalemist planeerimisprotsessides ning seeläbi kaasa aidata planeerimise muutumisele üha selgemaks, avatumaks ning demokraatlikumaks. Sellest tulenevalt keskendume oma kommentaarides planeerimisseaduse eelnõule ning täpsemalt kaasamisele.

Eelnõust ning selle seletuskirjast on näha seaduseandjate hea tahe suunata planeerimisprotsesse selguse, menetluskoormuse vähendamise, kuid ühtlasi ka avatuse suunas. Siiski leiame, et ruumilise planeerimise tähtsust arvestades on oluline avalikkuse kaasamist veelgi tugevdada. Seda allpool toodud põhjustel.

Algamise otsuses märgitakse kehtiva seaduse ja ka eelnõu järgi ära planeeringu ala ja eesmärk. Leiame, et **avalikkusele tuleb anda võimalus neis kaasa rääkida juba enne algatamist**.

Üks algatamata jätmise põhjendusi saab olla § 118 l 2 p 3 järgi „muul ülekaalukal avalikul huvil põhinev põhjus“. Kuidas antud avalik huvi välja selgitatakse? Nõustume, et antud protsessi saab paika panna kohaliku ehitusmääruse ja/või koostöökokkulepetega, kuid **peame vajalikuks elektroonse avalikkusamise sissetoomist eelnõusse ka juba selles faasis**.

Teiseks, kuidas teab huvitatud isik endast märku anda, et teda algatamisest informeeritaks? Antud küsimus on vaid üks koostöö ja kaasamist puudutavatest probleemidest. Leiame, et eelnõus on paljukasutatud sõnad koostöö ja kaasamine on jäänud väga abstraktseks ning **avalikkuse osalemine on tegelikult halvenenud**.

Muret teeb, et avalik väljapanek ja vajadusel arutelu on planeeritud vaid üheks korraks, pärast vastuvõtmist, millega KOV on planeeringu heaks kiitnud. Praeguse seaduse praktika näitab, et KOVID ei tee ühtegi üleliigset sammu, kui seadus seda ei nõua. Ja kuna kaasamine on kulukas, siis tuleb seda seaduse tasandil oluliselt rohkem nõuda. **Teeme ettepaneku lisada eelnõusse, et avalike väljapanekute ja arutelude hulga üle tuleb otsustada lähtuvalt teema olulisusest, ala suurusest, avalikust huvist, puudutatud isikute hulgast jne**.

Ühe lahendusena avalikkuse osaluse parandamiseks tegime oma 09.04.2012 kirjas ettepaneku **tuua seadusesse sisse „lähteülesande“ ning „kaasamiskava“ mõisted**. Toona saime Justiitsministeeriumilt vastuseks, et „*eelnõu koostamisel on lähtutud põhimõttest, et planeerimise koostamise protsess peaks koosnema võimalikult vähestest menetlusetappidest ning olema kõigile osapooltele võimalikult vähe koormav, mistõttu ei saa täiendavate etappide (nt kaasamiskava koostamine) lisandumist pidada põhjendatuks. Samas on eelnõuga lisatud, et planeeringu koostamise korraldaja kaasab menetlusse kõik isikud, kes ise on selleks soovi avaldanud.*“ Oleme eelnõu koostajatega nõus, et planeerimisprotsess peaks olema võimalikult mõistlik, kuid just mõistlik ei ole eeldus, et planeerimisprotsess, mis peaks tasakaalustama väga erinevaid huve ja lahendama vahel lausa ülikeerukaid küsimusi, saab olla lihtne, lineaarselt kulgev ettevõtmine. Leiame, et seaduse esmane

ülesanne pole seega mitte võimalikult lihtsa, vaid siiski võimalikult aruka süsteemi loomine, mis on ette nähtud eri ideede leidmiseks ja sünteesiks.

Tulenevalt eelnevast **teeme ettepaneku täiendada eelnõud avalikkusele avatud etappide osas.**

Allpoololevas tabelis on toodud eelnõu järgne ÜP ja DP+KSH menetluskäik ning meiepoolne pakkumine, kuidas DP menetlust täiendada.

	Eelnõu, ÜP ja DP+KSH:	Eelnõu, DP:	Linnalabori pakkumine DP kohta:
1	algatamise ettepanek	algatamise ettepanek	algatamise ettepanek
2			info ettepaneku kohta omavalitsuse veebilehele ja elektrooniliselt omavalitsuses tegutsevatele piirkondlikele ühendustele
3	algatamine / mittealgatamine	algatamine / mittealgatamine	algatamine / mittealgatamine
4	teavitamine algatamisest ajalehes ja kirja teel	teavitamine algatamisest ajalehes ja kirja teel	teavitamine algatamisest ajalehes ja kirja teel
5	planeeringu lähteseisukohtade ja KSH väljatöötamiskavatsuse kohta ettepanekute küsimine	koostöö ja kaasamine	koostöö ja kaasamine, sh planeeringu lähteseisukohtade ja kaasamiskava avaldamine omavalitsuse veebilehel esimesel võimalusel
6	Planeeringu ja KSH aruande eelnõu avalik väljapanek ja avalik arutelu		planeeringu eskiisi(de) jm materjalide avaldamine veebilehel esimesel võimalusel
7	kooskõlastamine	kooskõlastamine	kooskõlastamine
8	vastuvõtmine	vastuvõtmine	teavitamine, avalik väljapanek ja kirjalike vastuväidete korral arutelu. Muudatuste korral väljapaneku ja arutelu kordamine.
9	teavitamine, avalik väljapanek ja arutelu	teavitamine, avalik väljapanek ja kirjalike vastuväidete puhul arutelu	vastuvõtmine
10	heakskiit maavanemalt / Siseministeriumilt	heakskiit maavanemalt	heakskiit maavanemalt (ja ulatuslike muudatuste korral uus avalik väljapanek)
11	kehtestamine ja sellest teavitamine	kehtestamine ja sellest teavitamine	kehtestamine ja sellest teavitamine

Selgituseks:

- Oleme taas sisse toonud lähteseisukohtade ja kaasamiskava mõiste, sest peame neid info levimise seisukohast üliolulisteks tööriistadeks. Lähteseisukohtade mõiste on eelnõus olemas

ÜP ning DP+KSH puhul. Meie ettepaneku järgi ei pea DP puhul isikutelt 1-3 nende kohta arvamust küsima, kuid materjalid peab siiski avalikustama.

Lähteseisukohtade ja kaasamiskava tähenduse võib jätta kohalike ehitusmääruste ja/või koostöökokkulepete sisustada.

- Leiame, et kuigi eelnõu kasutab läbivalt kehtestamiseelses faasis oleva planeeringu kohta sõna „planeering“ (nt 123 l 1: „Detailplaneering esitatakse kooskõlastamiseks...“), on meie hinnangul mõistlik pidada planeeringuks alles vastuvõtmisjärgset dokumenti ning enne seda kasutada sõna „planeeringu eskis“ või ka „eskiisid“.
- Antud tabelis pole ÜP või ka teiste planeeringuliikide protsessi kohta pakkumisi tehtud, kuid teeme ettepaneku tuua ka neis sisse kaasamiskava mõiste ning **korraldada avalik väljapanek ja arutelu enne vastuvõtmist**.
- Eelnõu näeb ette planeeringumaterjalide avalikustamist koostamise vältel korraldaja veebilehel. Teeme ettepaneku lisada juurde täpsustus „esimesel võimalusel“.

Lisakommentaariid eelnõu tekstile:

1. Põhimõtete juurest on puudu strateegilisuse olulisus.
2. Loeme liiga kitsaks HKMSst tulenevat keskkonnaorganisatsioonide kaasamist, sest seal on tegu üksnes looduskeskkonnaga. **Peame vajalikuks sotsiaalse ning ruumilise huvidega organisatsioonidega (nt asumi- ja külaseltsid) integreerimist seaduse teksti**, sest planeeringud on palju mitmetahulisemad ning looduskeskkond on vaid üks paljudest, mille seisukohast kaalutusotsuseid tehakse.
3. Sama peegeldub ka keskkonnamõtjude ja sotsiaalsete või finantsmõtjude hindamise puhul.
4. Segaseks jääb isikute nr 3 kaasamine. Näiteks, § 118 l 8 järgi ei teavitata isikuid 3, kuid § 117 l 4 on nimetatud isikud 1-3. Pooldame kõigi teavitamiste puhul hõlmata ka isikuid 3.
5. Millised on planeerimistingimused miljööväärtuslikel aladel? Leiame, et siin peaks olema võimalik projekteerimistingimuste avalik menetlus koos piirkonnaseltside teavitamisega.

Lugupidamisega

Teele Pehk
/digitaalselt allkirjastatud/

Regina Viljasaar
/digitaalselt allkirjastatud/

MTÜ Linnalabor
Telliskivi 60a
10412 Tallinn
teele@linnalabor.ee, tel 58 100 478
regina@linnalabor.ee, tel 56 903 679